

Idees

Les altres eleccions

Josep Ramoneda

Coincidint amb les eleccions espanyoles, hi haurà municipals a França; unes setmanes més tard Itàlia elegirà un nou parlament; i, als Estats Units, probablement, es decantarà el duel Hillary Clinton - Barack Obama per a la nominació demòcrata.

França renovarà els ajuntaments en un clima difícil d'imaginar fa nou mesos, quan Sarkozy va fascinar les dretes europees i bona part de les esquerres. El president que s'ho havia de menjar tot, el president que havia de ser capaç de fer a França la modernització de tipus anglosaxó que cap dels seus predecessors no va voler fer –o no en va saber–, el president que ell mateix protagonitzava i feia el guió d'una mena de superespectacle mediàtic permanent, ha caigut a cotes de popularitat inèdites de tan baixes en la història d'aquesta estranya figura entre monàrquica i republicana que és la presidència francesa. Què ha passat? Que ell mateix s'ha immolat en un artefacte d'alt risc: la televisió, i els mitjans àudio-visuals en general.

Sarkozy va arribar com un superreformista i encara no ha aconseguit completar cap de les gran reformes que va prometre. Es va presentar com el president que havia de retornar el poder adquisitiu als francesos i la seva gran davallada va començar el dia que va sortir a la televisió a dir que li sabia molt de greu, però que ell no hi podia fer res, perquè les caixes de l'estat eren buides. Hiperactiu clínic, portador d'un narcisisme sense límits, ha intentat confondre la hiperpresència mediàtica amb l'acció política i s'ha estavellat. Un dels poders que s'atribuïa a Sarkozy era el d'un control absolut dels mitjans de comunicació per la via de l'amistat amb els seus propietaris. La paradoxa interessant d'aquesta història és que els seus amics no han pogut fer res per aturar la caiguda. Per què? Tot mitjà funciona d'acord amb uns determinats codis comunicacionals. Sarkozy es considerava mestre en l'ús d'aquests codis. I així va ser reconegut. Però en va abusar. I aquests codis tenen un moment catastròfic, que ningú no va saber preveure. Tot d'una, va resultar que Sarkozy estava massa exposat a la visibilitat pública i es va començar a cremar a una velocitat accelerada. Els seus amics patrons ja no hi podien fer res. L'única cosa positiva per a Sarkozy seria que prohibissin la seva aparició a la pantalla durant una temporada. Però això, òbviament, és impossible. Els mitjans tenen una dinàmica que a vegades no es pot controlar. I el qui fa massa el viu s'hi crema.

“Primera: l'adamisme, la idea que el món –França, en aquest cas– ha començat amb tu, sempre acaba en una gran clatellada; segona: mai ningú no pot considerar segur que els mitjans no li faran una mala passada”

Resultat de tot això: és molt probable que un PSF en plena descomposició tingui una notable victòria a les municipals: que conservi les dues grans ciutats, París i Lió, i en reconquereixi algunes altres de significatives. Mentre Sarkozy s'enfonsa, el discret François Fillon, primer ministre reduït a la funció de secretari del president, el passa de quinze punts en popularitat. I els líders locals del partit eviten la presència de Sarkozy a la campanya.

Moralitat: primera, l'adamisme, la idea que el món –França, en aquest cas– ha començat amb tu, sempre acaba en una gran clatellada; segona, mai ningú no pot considerar segur que els mitjans no li faran una mala passada; tercera, malgrat tot, les marques i les ideologies encara tenen més pes que no les persones; quarta, l'americanització de la política no sempre és garantia d'èxit a Europa; cinquena, és indubtable que els mecanismes de representació democràtica necessiten una reactualització i una repensada, començant per la forma de partit.

Sobre aquesta idea es juga l'elecció italiana. Veltroni està decidit a intentar acabar el minifundisme polític italià, creant un partit a imatge i semblança del partit demòcrata americà que sacsegi la vida política. Com que els models mai no són purs, després d'anunciar que se la jugava tot sol, a cara descoberta, Veltroni ha hagut de tancar acords amb més grups de l'esmicolada esquerra italiana. Tanmateix, la seva idea és que els electors li donin la representació directament i no per via interposada d'una munió de petits grups. Enfront, l'enèsima ofensiva berlusconiana. Signe inequívoc de la debilitat del sistema polític italià. Crec que una comparació ho diu tot: Silvio Berlusconi i Mario Conde varen començar més o menys al mateix temps. Berlusconi ha estat president del Consell i potser tornarà a ser-ho. Mario Conde és un habitual de la presó. Quin estat de dret funciona més bé? La trama d'interessos d'una Itàlia que no surt de la teranyina que van crear la màfia, el Vaticà i el partit comunista converteix en quixotesca l'aventura de Veltroni i, tanmateix, algun dia els italians hauran de trencar la closca.

Deia John Gray que “la característica curiosa del segle XX era que “l'impuls utòpic va emigrar de l'esquerra a la dreta”, i afegia: “Els únics utopistes supervivents políticament influents són els neoconservadors dels Estats Units i de la resta del món.” A ells corresponen disbarats com la guerra de l'Iraq. Obama sembla voler retornar la utopia a l'esquerra –el centre, dirien alguns, i seria la quadratura del cercle, perquè només la utopia pot ser tan inconsistent com el centre– i això genera l'entusiasme dels uns i l'escepticisme dels altres. Però si Obama té èxit, em diu Jean Louis Cohen, que viu a Nova York, és perquè de cop els americans han començat a sentir una enorme vergonya de Bush. La vergonya com a pas de l'una utopia a l'altra? Obama ven futur. I la gent té ganes de poder mirar endavant, després de molt de temps de només poder mirar al costat. I sobretot de poder sentir vergonya sense que ningú et digui antipatriota.

Director del Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB)